

Nefndasvið Alþingis
b.t. atvinnuveganefndar
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 19. nóvember 2019

Efni: Breyting á ýmsum lögum á sviði matvæla (einföldun regluverks, Matvælasjóður og EES-reglur), 318. mál

Samtök iðnaðarins (hér eftir „SI“ eða „**samtökin**“) fengu frumvarp til laga um breytingu ýmsum lögum á sviði matvæla, 318. mál, sent til umsagnar. Með frumvarpinu er lagðar til breytingar á ýmsum lögum á sviði matvæla í því skyni að einfalda regluverk og auka samræmi í regluverki. Lagt er til að ákvæðum íslenskra laga verði breytt til samræmis við reglugerð (ESB) 2017/625 með það að markmiði að einfalda regluverk og tryggja samræmingu eftirlits. SI fagna innleiðingu reglugerðarinnar enda hafa samtökin lengið óskað eftir einföldun regluverks á sviði matvælaframleiðslu, framleiðslufyrirtækjum og neytendum til hagsbóta.

Eftirlit með matvælum á Íslandi er á höndum ellefu aðila. Tíu heilbrigðisnefndir um allt land, sem hver um sig er sjálfstætt stjórnvald, hafa yfir að skipa opinberu eftirliti með framleiðslu og dreifingu matvæla, undir yfirumsjón Matvælastofnunar sem hefur einnig eftirlit með matvælum sem fellur undir 6. gr. laga nr. 93/1995 um matvæli. Mikilvægt er að löggjafinn einfaldi regluverk eftirlits á sviði matvæla og er samræming í verklagi allra eftirlitsaðila stórt skref í þeim efnum. Samtökin telja þó rétt að meta hvort ekki sé tilefni til að ganga skrefinu lengra í átt að aukinni einföldun með því að fækka eftirlitsstjórnvöldum með aukna sameiningu og hagræðingu í huga.

Gjaldataka

Í 13. gr. eru lagðar til breytingar á 1. mgr. 25. gr. laga um matvæli þar sem gerð er grein fyrir þeim kostnaðarþáttum sem kunna að felast í raunkostnaði eftirlits. Þar er fjallað um eftirlitsgjald og þá kostnaðarliði sem matvælafyrirtæki og framleiðendur skuli standa straum af. Er hér með nákvæmari hætti en í núgildandi lögum tilgreint til hvaða kostnaðarliða eigi að taka tillit við álagningu eftirlitsgjalds. Er umrætt ákvæði að mestu í samræmi við 81. gr. reglugerðar (ESB) 2017/625. Samtökin gera ekki athugasemdir við ákvæðið en telja þó mikilvægt að gætt sé að gagnsæi við álagningu gjaldanna, sbr. 85. gr. reglugerðarinnar. Í 3. mgr. 85. gr. reglugerðarinnar er til að mynda gerð sú krafa að aðildarríki eigi samráð við hagsmunaaðila um almennar aðferðir sem eru notaðar við útreikning þóknana og gjalda. Ekki er gætt að því í frumvarpinu að tryggja umrætt samráð.

Í 2. mgr. a-liðar 13. gr. frumvarpsins er ráðherra veitt heimild með reglugerð til að setja reglur um kostnað og útreikning raunkostnaðar vegna opinbers eftirlits. Ákveði ráðherra að gefa út slíka reglugerð má vænta að samráð við hagsmunaaðila fari fram, hið minnsta í gegnum Samráðsgátt, en sé reglugerð ekki gefin út er fyrirséð að hvert eftirlitsstjórnvald þrói sínar eigin aðferðir án samráðs við hagsmunaaðila. Samtökin telja því mikilvægt að tryggja að slíkt samráð eigi sér stað og enn fremur að ráðherra sé skylt að setja reglugerð skv. ákvæðinu til að tryggja samræmi.

Ekki metin áhrif á fyrirtæki

Samtökin vilja jafnframt gera athugasemdir við greinargerð með frumvarpinu þar sem tiltekin eru fjárhagsleg áhrif frumvarpsins en þar er tilgreint að fjárhagsáhrif á ríkissjóð verði engin. Hvergi er tiltekið hvaða áhrif frumvarpið hefur á atvinnulífið. Þrátt fyrir að tilgangur frumvarpsins sé að einfalda regluverk og tryggja samræmingu eftirlits þá má vænta að frumvarpið muni hafa töluverð áhrif á framkvæmd eftirlits og eftir atvikum álagningu gjalda. Má í því skyni vísa til heimildar opinberra aðila til þess að úthluta tilteknum eftirlitsverkefnum til faggiltra aðila sem og breyting á gjaldskrárákvæði matvælalaga, sbr. ofangreind umfjöllun. Í 2. mgr. 3. gr. laga nr. 27/1999 um opinberar eftirlitsreglur kemur fram að þegar stjórnarfrumvarp felur í sér ákvæði um eftirlit þá eigi að leggja fram greinargerð um mat skv. 1. mgr. Í 1. mgr. er tilgreint að þegar eftirlitsreglur eru samdar eða stofnað er til opinbers eftirlits skal viðkomandi stjórnvald meta þörf fyrir eftirlit, gildi þess og kostnað þjóðfélagsins af því. Matið á að fela meðal annars í sér mat á kostnaði fyrirtækja og einstaklinga. Ekkert slíkt mat liggur fyrir né hefur verið fjallað nokkuð um hvaða fjárhagslegu áhrif þetta frumvarp muni hafa á fyrirtækin.

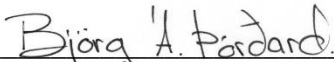
Matvælasjóður

Með frumvarpinu er einnig lagt til að leggja niður tvo sjóði, AVS-rannsóknarsjóð og Framleiðnisjóð landbúnaðarins, og setja á fót nýjan sjóð, Matvælasjóð, með það að markmiði að styrkja verðmætasköpun í þróun, vinnslu og markaðssetningu matvæla úr landbúnaði og sjávarútvegi. Samtökin fagna því að stefnt sé að því að hagræða og einfalda stuðningsumhverfi nýsköpunar á sviði matvæla. Samtökin telja hinsvegar að ganga þurfi lengra og leggja til að horfið verði frá því að útbúa sérlausn varðandi umræddan sjóð sem staðsettur sé innan ráðuneytisins og úthlutun sé háð samþykki ráðherra. SI telja að Matvælasjóður eigi að lúta sömu lögmálum og aðrir samkeppnissjóðir. Er það til þess fallið að draga úr flækjustigi og auka skilvirkni sjóðanna. SI leggja því til að Matvælasjóður verði færður undir Rannsóknamiðstöð Íslands (Rannís) sem verði gert að hafa umsjón með sjóðnum og regluverk og utanumhald sjóðsins verði sambærilegt öðrum samkeppnissjóðum.

Samtökin telja ennfremur, í ljósi markmiða Matvælasjóðs, ótækt að fulltrúar vinnsluaðila landbúnaðar- og sjávarafurða sem starfa innan Samtaka iðnaðarins, eigi ekki fulltrúa í stjórn sjóðsins. Samtökin leggja því til að SI tilnefni, auk Bændasamtakanna og Samtaka fyrirtækja í sjávarútvegi, fulltrúa í stjórn sjóðsins.

Auk framangreinds benda SI á að nýsköpun í matvælaiðnaði hljóti að vera órjúfanlegur hluti af stefnu stjórnvalda á sviði matvæla. Því er mikilvægt að hlutverk og markmið Matvælasjóðs fari saman við matvælastefnu fyrir Ísland.

Virðingarfyllt,

Björg Ásta Þórðardóttir,
lögfræðingur SI